

УДК: 619: 616,9

Олексюк І.І., к.б.н., доцент ©**Левківський Д.М.**, к.вет.н. доцент*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З.Гжицького*

ЕПІЗООТОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛАТЕНТНИХ ФОРМ ІНФЕКЦІЇ ПРИ ДЕЯКИХ ХВОРОБАХ

У статті представлено матеріали щодо значення латентних форм інфекції в розвитку інфекційного та епізоотичного процесів при лептоспірозі, лейкозі та туберкульозі великої рогатої худоби. Своєчасне виявлення тварин з наявними латентними формами хвороб дозволить планувати і здійснювати раціональні заходи щодо профілактики та оздоровлення неблагополучних щодо інфекцій господарств.

Ключові слова: *Інфекція, інфекційна хвороба, лептоспіроз, лейкоз, туберкульоз, латентний мікробізм, діагностика, профілактика.*

Вступ. За останні роки в розвитку інфекційного та епізоотичного процесів при окремих інфекційних хворобах, ряд дослідників відзначають зростаючу роль латентних форм інфекції.

Знання значення форм і видів інфекції в розвитку та розповсюдженні окремих інфекційних хвороб дає можливість правильно проводити діагностику, своєчасно виявляти та ізолювати всіх інфікованих тварин, планувати раціональні лікувально-профілактичні заходи і способи оздоровлення стада. Латентні форми інфекції характеризуються відсутністю клінічних ознак хвороби, специфічних патологоанатомічних змін у внутрішніх органах і тканинах тварин. Вказані форми інфекційного процесу досить часто реєструють при лептоспірозі, лейкозі і туберкульозі.

Результати досліджень. Латентний лептоспіроз у великої рогатої худоби інфікованої сероварами гебдомадіс та гріпотіфоза, досить часто відмічаються в регіонах Європейської Півночі Російської Федерації. Про наявність інфекції свідчать тільки позитивні результати дослідження тварин за РМА (1:100 – 1:2500). При лабораторних дослідженнях у таких серопозитивних тварин встановлено достовірне зниження гемоглобіну і цукру в крові, а також підвищення білірубіну, в порівнянні з худобою контрольних груп. [3, 5]

При лейкозі великої рогатої худоби також нерідко спостерігається латентна інфекція, яка характеризується позитивними результатами РІД за відсутністю клінічних ознак і патологоанатомічних змін у внутрішніх органах і тканинах. В молоці та в сироватці крові серопозитивних корів достовірно знижуються показники загального білка і більшості амінокислот у порівнянні із здоровими тваринами. [6]

В окремих випадках туберкульозна інфекція в худоби може також проходити у формі латентного мікробізму (латентної інфекції). Суть цієї форми інфекції полягає в тому, що туберкульозні мікобактерії в організмі тварини можуть знаходитися тривалий час, не викликаючи патологоморфологічних змін у внутрішніх органах і тканинах.

Причиною латентного мікробізму може бути зараження великої рогатої худоби туберкульозними мікобактеріями людського або пташиного видів, а також різними видами атипичних мікобактерій. Латентний мікробізм може також виникати при зараженні тварин збудником туберкульозу бичачого виду ослабленої вірулентності і L – формами мікобактерій. З персистенцією мікобактерій в L-формі пов'язують латентний перебіг туберкульозу, його стаціонарність і рецидиви. При зниженні імунобіологічних сил організму потенційне вогнище може бути реактивоване. [1,2,4]

Випадки рецидивів туберкульозу через 2-4 роки після оздоровлення тваринницьких ферм ми спостерігали неодноразово в різних регіонах Західної України. Наприклад, в одному із господарств Рівненської області туберкульоз великої рогатої худоби був зареєстрований на молочно - товарній фермі. В результаті здійснення оздоровчих заходів, які були спрямовані на нейтралізацію трьох ланок епізоотичного процесу: джерела збудника інфекції, механізму передачі збудника і сприйнятливих до інфекції тварин, туберкульоз на молочно-товарній фермі агрофірми через три роки було ліквідовано і після проведення заключних заходів карантинні обмеження було знято.

На цій же фермі, серед поголів'я корів, майже через 3,5 роки після ліквідації туберкульозу зареєстровано повторний його спалах. Під час планової туберкулізації було виявлено 15 голів реагуючих на туберкулін, в тому числі 7 нетелів. Під час розтину вимушено забитих 2-х корів і 2-х нетелів з найбільш вираженою алергічною реакцією, типові для туберкульозу патологоморфологічні зміни не були знайдені.

З метою в'ясування епізоотичної ситуації щодо туберкульозу, через 50 днів після останньої туберкулізації 6 корів і 5 нетелів, які були ізольовані, піддали повторному алергічному дослідженню, але вже із застосуванням симультанної алергічної проби. Аналіз показників симультанної проби показав, що у 9-ти тварин реакції на ППД туберкулін були більш виражені ніж на алерген атипичних мікобактерій (ААМ) і тільки у 2-х тварин потовщення шкірної складки були однаковими, і становили відповідно по 3 мм. Результати симультанної проби показали, що реакції на ППД - туберкулін мали виражений специфічний характер.

Після проведення симультанної алергічної проби на контрольний забій було відправлено три тварини. На розтині в 2-х тушах було знайдено специфічні зміни характерні для туберкульозу.

За результатами симультанної алергічної проби і патологоморфологічних досліджень було встановлено, що на фермі №1 с.Горбачів має місце повторний спалах туберкульозу великої рогатої худоби. Цей висновок було підтверджено бактеріологічним дослідженням лабораторії.

Вивчаючи причини виникнення повторного спалаху туберкульозної інфекції ми намагалися встановити шляхи її занесення на ферму. Фактів які би

вказували на можливість занесення туберкульозу з худобою яка поступала на ферму виявлено не було. Респіраторні захворювання також не реєструвалися, умови годівлі та утримання тварин добрі або задовільні.

Аналізуючи повторний спалах туберкульозу на фермі №1 ми звернули увагу на той факт, що серед 17 голів позитивнореагуючих на туберкулін переважали молоді корови, першого розтелу, а також нетелі. Всього таких корів було виділено 9 голів і 7 нетелів яких виростили з теличок що були народжені коровами не реагуючими на туберкулін, неблагополучної щодо туберкульозу ферми. Крім того, три корови реагуючі на туберкулін в селі Горбачів також походили з групи теличок молочно – товарної ферми №1.

Висновки. Підвищення ефективності протиепізоотичних заходів при лептоспірози, лейкозі та туберкульозі великої рогатої худоби у значній мірі залежить від своєчасної діагностики латентних форм інфекції.

Враховуючи приведені факти, а також чисельні дані літератури про причини повторних рецидивів туберкульозної інфекції на фермах, повторний спалах туберкульозу на молочно – товарній фермі №1 можна пояснити явищем латентного мікробізму.

Література

1. Буженко М.Г. Аналіз причин рецидивів туберкульозу великої рогатої худоби в раніше оздоровлених господарствах. Ветеринарна медицина України // 2007. №8. – С.15.
2. Веремко Л.В. Аналіз джерел збудника рецидивів туберкульозу великої рогатої худоби у Запорізькій області. Ветеринарна медицина України // 2008. - №10. – С.413.
3. Кузин А.И. Латентная форма инфекции и ее эпизоотическое значение при отдельных болезнях. Материалы международного симпозиума заведующих кафедрами эпизоотологии и инфекц. болезней животных. – Кишинев, 1998, С. 37-39.
4. Івченко В.М., Горбатюк О.І. Значення L-форм мікобактерій туберкульозу великої рогатої худоби при латентному перебігу хвороби // Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту вип.. 21. – Біла Церква, 2002. С.84-87.
5. Щекотурова Т.В., та др. Латентный лептоспироз крупного рогатого скота. Сб. Профилактика и ликвидация болезней с.х. животных. – Вологда-Молочное, 2001, С.6-7.
6. Ярчук Б.М. та ін. Лейкоз великої рогатої худоби – К. Урожай, 2000, С. 157-162.

Summary

Oleksjuk I.I., Levkivskyj D.M.

The article dedis with the information which indicates the important meaning due to the latent form of infection during leptosperosis leucosis and tuberculosis of cattle for diagnosis and organizational measues for the prophylactic and removing of such diseases.

Стаття надійшла до редакції 29.04.2011